

De bodem (slot)

Vorig jaar heb ik een aantal stukjes geschreven over de bodem. Die waren gebaseerd op artikelen in *Seizoenen*, het blad van Velt. In het januari/februari nummer staat dit keer een samenvatting van alle verschillende opvattingen en nieuwe inzichten. Deze samenvatting richt zich concreet op de praktijk in je moestuin.

Mulchen: voorkomt onkruid, houdt de bodem vochtig en voedt het bodemleven, maar levende bodembedekkers zijn efficiënter en bespaart jou gesleep. Dus houd je bodem maximaal bedekt met eetbare gewassen en groenbemesters.

Compost: prachtig als mulch, voeding voor het bodemleven en voor je planten, maar goede compost vraagt veel werk en veel materiaal, en eenjarigen hebben andere compost nodig dan meerjarige gewassen.

Gier: (en dus ook Bokashi) als vloeibare meststof voed je planten direct zonder de betere schakel van het bodemleven. Een enkele keer inzetten is OK maar regelmatig gebruik is af te raden.

Stalmest: gecomposteerde stalmest is ideaal als korte termijn voeding voor hongerige gewassen zoals kolen. Stalmest verhoogt op termijn ook het gehalte aan organische stof in de bodem, maar levende planten doen dat efficiënter. In feite blijven we materiaal van buiten aanvoeren. Extra aandachtspunt zijn de ongewenste toevoegingen aan de mest zoals medicijnresten. Wees vooral alert op de antiworm kuren die in maneges veel gebruikt worden. Daar zit je bodemleven echt niet op te wachten! Idealiter gaan we voor een zelfverzorgend systeem met extra gewassen die de bodemvruchtbaarheid versterken. Gebruik als uitgangspunt de behoefte van je huidige gewassen en van de bodem op de langere termijn.

Conclusies? Misschien heb je nu wel meer vragen dan antwoorden gekregen. Men weet nog steeds niet precies wat er in de bodem gebeurt. Intussen hebben we door veredeling steeds meer gewassen ontwikkeld met een zeer hoge opbrengst, grootte en vorm, die weinig bijdragen aan de instandhouding van het systeem. Die gewassen hebben heel veel zorg en aandacht nodig. Je kunt ook kiezen voor minder veeleisende soorten en minder gesleep.

Annemieke van den Ing